

CISZTERCI REND NAGY LAJOS GIMNÁZIUMA
ÉS KOLLÉGIUMA

HELYI TANTERV

Történelem
Néprajz-népművészet irányultágú osztály
9-12

PÉCS
2023

I. A KERETTANTERVI HIVATKOZÁS

Készült a 2020-as Nat-ra épülő Történelem 9-12. osztályos kerettanterv alapján
(https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/Tortenelem_K.docx)

II. ÉRVÉNYESSEG KEZDETE: 2020. szeptember 01.

III. A TANTÁRGY ÓRAKERETE:

Évfolyam	Heti óraszám
9. évfolyam	3
10. évfolyam	3
11. évfolyam	3
12. évfolyam	3

IV. A TANTÁRGGYAL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI SZERVEZÉSI
MEGJEGYZÉSEK: pl csoportbontás

A tantárgy tanítása a D (néprajz/humán tagozatos csoportban csoportbontásban valósul meg, emelt óraszámban.

V. A TANULÓ ÉRTÉKELÉSE

A Pedagógiai program tartalmazza.

VI. A TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI

A tantárgy tanításához az iskolai gyakorlatban használt, a hivatalos tankönyvjegyzéken szereplő tankönyvek, taneszközök mellett felhasználhatóak az iskolai könyvtárban ill. a világhálón fellelhető anyagok.

VII. ÉRETTSÉGI VIZSGA

A tantárgy a középszintű érettségire történő felkészítést támogatja.

VIII. TANTÁRGYI RÉSZ

Alapelvek, célok

A tantárgy alapelveit, céljait a kerettanterv tartalmazza.

Nevelési – oktatási szakaszok 2 éves ciklusai

A vastag vonal az évfolyamok közötti határt jelöli.

9-10.évfolyam

Tematikai egység	Órakeret a kerettanterv szerint	Helyi tantervben javasolt óra	Összesen
Civilizáció és államszervezet az ókorban	13	15	15
Vallások az ókorban	5	7	7
Hódító birodalmak	6	9	9
A középkori Európa	10	15	15
A magyar nép eredete és az Árpád-kor	14	20	20
A középkori Magyar Királyság fénykora	13	20	20
A kora újkor	12	15	15
A török hódoltság kora Magyarországon	10	15	15
A felvilágosodás kora	7	10	10
Magyarország a 18. században	10	15	15
Új eszmék és az iparosodás kora	5	10	10
A reformkor	10	15	15
A forradalom és szabadságharc	8	10	10
Évente két mélységelvű téma	13	13	13
Terepmunka, terepkutatás (évente 1-1 nap)		15	15

11-12. évfolyam

Tematikai egység	Órakeret a kerettanterv szerint	Helyi tantervben javasolt óra	Összesen
A nemzetállamok születése és a szocialista eszmék megjelenése	6	6	6
A dualizmus kori Magyarország	16	16	16
A nagy háború	14	14	14
Az átalakulás évei	13	13	13
A két világháború között	8	8	8
A Horthy-korszak	13	13	13
A második világháború	18	18	18
A két világrendszer szembenállása	6	6	6
Háborútól forradalomig	8	8	8
Az 1956-os forradalom és szabadságharc	6	6	6
A kádári diktatúra	6	6	6
A kétpólusú világ és felbomlása	8	8	8
A rendszerváltoztatás folyamata	8	8	8
A világ a 21. században	6	6	6
Magyarország a 21. században	8	8	8
A magyarság és a magyarországi nemzetiségek a 20-21. században	4	4	4
Ismétlés, felkészülés az érettségire	22	22	22
Évente két mélységelvű téma	16	16	16

Tematikai egységek részletezése**A . 9 . É V F O L Y A M****Alapóraszám: 102 óra (86+7+9)**

Heti óraszám: 3

Az évfolyamon két téma mélységelvű feldolgozása előírás, összesen 7 órában, melynek legalább 70%-a a magyar történelemhez kapcsolódik.

9 óra terepmunka (terepgyakorlat).

1. témakör: Civilizáció és államszervezet az ókorban

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK (ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK)			
(JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 ÓRA)			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A Közel-Kelet civilizációi</i>	Az állam működése az Óbabiloni Birodalom példáján. Tudomány. A pénz megjelenése.	<i>Fogalmak:</i> <u>öntözéses földművelés</u> , <u>fáraó</u> , <u>piramis</u> , <u>hieroglifa</u> , <u>ékírás</u> , <u>múmia</u> , <u>Akropolisz</u> , <u>filozófia</u> , <u>jósda</u> , <u>olümpiai játékok</u> , <u>városállam/polisz</u> , <u>arisztokrácia</u> , <u>demosz</u> , <u>demokrácia</u> , <u>népgyűlés</u> , <u>sztratégosz</u> , <u>cserépszavazás</u> , <u>rabszolga</u> , <u>patrícius</u> , <u>plebejus</u> , <u>consul</u> , <u>senatus</u> , <u>dictator</u> , <u>néptribunus</u> , <u>császár</u> , <u>amfiteátrum</u> , <u>gladiátor</u> , <u>provincia</u> , <u>légió</u> , <u>limes</u> , <u>polgárjog</u> .	Az állam szerepének bemutatása Hammurapi törvényeinek elemzésén keresztül. Az ókori civilizációk jelentőségének és kulturális hatásainak felismerése. Az ókori civilizációk azonosítása térképen. Az ókori civilizációk kulturális és vallási jellemzőinek bemutatása.
<i>A görög civilizáció</i>	A görög anyagi kultúra öröksége. A filozófia és a történetírás. A görög embereszmény. A hellenisztikus kultúra elterjedése.	<u>amfiteátrum</u> , <u>provincia</u> , <u>légió</u> , <u>limes</u> , <u>polgárjog</u> . <i>Személyek:</i> Hammurapi, Kleiszthenész, <u>Periklész</u> , Platón, Arisztotelész, Hérodotosz, <u>Nagy Sándor</u> , <u>Julius Caesar</u> , <u>Augustus</u> .	A különböző civilizációk közötti különbségek azonosítása. Pannónia jelentősebb városainak azonosítása. A római jog alapelveinek felidézése és azonosítása.
<i>Az athéni demokrácia</i>	Arisztokratikus köztársaság és demokrácia. Kleiszthenész és Periklész. Az athéni államszervezet és működése.	<u>amfiteátrumok</u> , <u>fürdők</u> , <u>vízvezetékek</u> és <u>utak</u> . A római jog néhány	Az athéni demokrácia és a római köztársaság működésének
<i>A római civilizáció</i>	Római városépítéset, amfiteátrumok, fürdők, vízvezetékek és utak. A római jog néhány	<u>amfiteátrumok</u> , <u>fürdők</u> , <u>vízvezetékek</u> és <u>utak</u> . A római jog néhány	Az athéni demokrácia és a római köztársaság működésének

	<p>máig élő alapelve.</p> <p>A birodalom kiterjedése és a provinciák (Pannónia).</p> <p>A latin nyelv és írás elterjedése.</p>	<p><u>körül – Kr. u. 476 az ókor, Kr. e. 776 az első feljegyzett olümpiai játékok, Kr. e. 753 Róma alapítása a hagyomány szerint, Kr. e. 510 a köztársaság kezdete</u></p> <p>Rómában, Kr. e. 508 Kleiszthenész reformjai, <u>Kr. e. 5. sz. közepe az athéni demokrácia fénykora</u>, Kr. e. 44. Caesar halála, az ókori Izrael – Kr. u. 70 Jeruzsálem lerombolása, Kr. u. 395 a Római Birodalom kettéosztása.</p> <p><i>Topográfia:</i> Mezopotámia, Babilon, <u>Egyiptom, Nílus, Olümpia, Athén, Alexandria, Itália, Róma, Római Birodalom, Pannónia, Aquincum, Savaria, Jeruzsálem.</u></p>	<p>bemutatása.</p> <p>A Periklész-kori athéni demokrácia ellentmondásainak feltárása.</p> <p>A demokrácia és a diktatúra összehasonlítása.</p> <p>A demokrácia melletti érvek megfogalmazása.</p> <p>Az athéni demokrácia összehasonlítása a modern demokráciával.</p> <p>Caesar diktatúrája előzményeinek, okainak feltárása.</p>
<i>A római köztársaság</i>	<p>A vérségi, a vagyoni és a területi elv.</p> <p>A római köztársaság államszervezete és működése.</p> <p>Köztársaságból egyeduralkodó: Caesar és Augustus.</p>		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Képek gyűjtése a különböző civilizációk kultúrájának bemutatásához.
- Az ókori görög tudomány kulcsfogalmait bemutató idézetek, képi források gyűjtése.
- Információk gyűjtése egy pannóniai kulturális emlékről, régészeti feltárásról, épületről vagy építményről.
- Ábra készítése az athéni demokrácia és a római köztársaság működési rendjéről.
- Ókori témájú filmek / filmrészletek elemzése, értelmezése.
- Római kori emlékek felkeresése.

2. témakör: Vallások az ókorban

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK (ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK)			
(JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 ÓRA)			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Politeizmus és monoteizmus</i>	A politeizmus az ókori Keleten. Görög és római istenek. A zsidó monoteizmus.	<i>Fogalmak:</i> politeizmus, monoteizmus, zsidó vallás, Ószövetség/Héber Biblia, Tízparancsolat próféta, jeruzsálemi templom, diaszpóra,,	A zsidó és a keresztény vallások jellemzőinek összehasonlítása. A vallások a mindennapi életre gyakorolt hatásainak megállapítása.
<i>A kereszténység kezdete</i>	Jézus tanításai. A páli fordulat. Keresztény-üldözések, a kereszténység elterjedése a Római Birodalomban. A Szentháromságtan.	Messiás, <u>keresztény vallás</u> , <u>keresztység és úrvacsora</u> , apostol, misszió, Biblia, <u>Újszövetség</u> , evangélium, püspök, zsinat. <i>Személyek:</i> <u>Kheopsz</u> , <u>Zeusz</u> , <u>Pallasz Athéné</u> , <u>Ábrahám</u> , <u>Mózes</u> , <u>Jézus</u> , <u>Szent Péter és Szent Pál apostolok</u> , Constantinus <i>Kronológia:</i> a <u>keresztény időszámítás kezdete</u> (Kr. e. és Kr. u.), 313 a milánói rendelet, 325 a niceai zsinat. <i>Topográfia:</i>	A zsidó-keresztény hagyományok európai kultúrára gyakorolt hatásának bemutatása. Bibliai történetek, személyek felidézése. A kereszténység terjedésének végigkövetése térképen. Az Ószövetség történelmi szereplőinek, helyszíneinek azonosítása bibliai idézetek alapján. Jézus életével és a kereszténység terjedésével kapcsolatos filmek/filmrészletek, regények elemzése, értelmezése. Képzőművészeti, irodalmi és zenei alkotások gyűjtése és elemzése bibliai témákról.

		Jeruzsálem, Kánaán, Júdea, Izrael, Palesztina, <u>Betlehem</u> .	
--	--	--	--

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Képek, ábrázolások gyűjtése a különböző tanult vallások jellegzetes építményeiről.
- Képzőművészeti, irodalmi és zenei alkotások gyűjtése és elemzése antik mitológiai témákról.
- Áttekintő táblázat / tabló készítése a görög-római hitvilágról.
- Az Ószövetség történelmi szereplőinek, helyszíneinek azonosítása bibliai idézetek alapján.
- Jézus életével és a kereszténység terjedésével kapcsolatos filmek/ filmrészletek, regények elemzése, értelmezése.
- Képzőművészeti, irodalmi és zenei alkotások gyűjtése és elemzése bibliai témákról.

3. témakör: Hódító birodalmak

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK (ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK)			
(JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 ÓRA)			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Egy eurázsiai birodalom: a hunok</i>	A nomád életmód, harcmódor és államszervezés. A népvándorlás. A Hun Birodalom. Az ókor vége Nyugaton: a Római Birodalom összeomlása. Róma örökösei Európa térképén.	<i>Fogalmak:</i> <u>népvándorlás</u> , <u>hunok</u> , ortodox, <u>iszlám</u> , <u>Korán</u> , kalifa. <i>Személyek:</i> <u>Attila</u> , Justinianus, <u>Mohamed</u> , Nagy Károly, I. Ottó. <i>Kronológia:</i> 476 a	A népvándorlás irányainak és résztvevőinek nyomon követése térkép segítségével a Kr. u. 4–8. sz. időszakában. A sztyeppei állam működésének, sajátosságainak bemutatása.
<i>Az Arab Birodalom és az iszlám</i>	Mohamed tanításai és a Korán. Az iszlám kultúra jellegzetességei. Az Arab Birodalom és az arab hódítás.	<u>Nyugatrómai Birodalom bukása</u> , 622 Mohamed Medinába költözése, 732 a poitiers-i csata.	A kora középkori Európa államalakulatainak azonosítása térképen. Az iszlám vallás és az arab terjeszkedés

	Az arab hódítás feltartóztatása Európában: Poitiers, Bizánc.	<i>Topográfia:</i> Hun Birodalom, Konstantinápoly, Bizánci Birodalom, Mekka, Poitiers, Frank Birodalom, Német-római Császárság.	közötti összefüggések feltárása.
--	--	---	----------------------------------

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A Római Birodalom bukása külső és belső okainak összegyűjtése.
- A monoteista vallások (zsidó, keresztény, iszlám) összehasonlítása különböző szempontok alapján.
- Kiselőadás, prezentáció készítése jellegzetes iszlám vallási épületekről, szokásokról.

4. témakör: A középkori Európa

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK (ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK)			
(JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 ÓRA)			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A parasztság világa</i>	A hierarchikus világkép. Az uradalom. A jobbágyok kötelességei és jogai. Az önellátástól az árutermelésig. Éhínségek, járványok, felkelések.	<i>Fogalmak:</i> <u>uradalom</u> , <u>földesúr</u> , majorság, <u>jobbágy</u> , <u>robot</u> , kiváltság, rend, <u>pápa</u> , érsek, cölibátus, <u>szerzetes</u> , <u>bencés rend</u> , ferences rend, eretnek, inkvizíció, <u>kolostor</u> , <u>katolikus</u> , szent,	A középkor társadalmi, gazdasági, vallási és kulturális jellemzőinek bemutatása. A társadalmi csoportok közötti jogi különbségek azonosítása. Érvekkel alátámasztott vélemény
<i>Az egyházi rend</i>	Az egyházi hierarchia, az egyházi intézményrendszer. Az egyházszakadás és a 11. századi reform. A szerzetesség.	<u>kódex</u> , <u>román stílus</u> , <u>gótikus stílus</u> , <u>reneszánsz</u> , <u>lovag</u> , <u>nemes</u> , feudalizmus, hűbériség, király, rendi monarchia,	megfogalmazása a középkor világáról. A középkor társadalmi berendezkedése és a rendi szemlélet értelmezése.

	<p>Az eretnokség. Kultúra és oktatás, a középkori egyetemek. Román és gótikus építészet – európai és magyar példák.</p>	<p>keresztes hadjáratok, <u>polgár, céh</u>. <i>Személyek:</i> <u>Szent Benedek</u>, VII. Gergely, Assisi Szent Ferenc, Aquinói Szent Tamás, Leonardo da Vinci, <u>Gutenberg</u>, Dózsa György. <i>Kronológia:</i> 476–1492 <u>a középkor</u>, 1054 az egyházzsakadás, 1347 a nagy pestisjárvány.</p>	<p>A jobbágyság jogainak és kötelességeinek rendszerezése. Az egyház szerepének áttekintése a középkori Európában. A középkori kolostori élet bemutatása képi vagy szöveges források segítségével. A nyugati és keleti kereszténység összehasonlítása. A lovagi életmód jellemzőinek azonosítása. A városok életének bemutatása képek, ábrák és szöveges források alapján, kitérve a zsidóság városiasodásban játszott szerepére, valamint az antijudaista törekvésekre. A céhek működésének jellemzése források alapján.</p>
<i>A nemesi rend</i>	<p>Az uralkodói hatalom és korlátai (hűbériség, rendiség). Lovagi eszmény és lovagi kultúra. A keresztes hadjáratok eszméje.</p>		
<i>A polgárok világa</i>	<p>A középkori város és lakói. A város kiváltságai (magyar példák alapján). A céhek. A helyi és távolsági kereskedelem. A reneszánsz építészet (európai és magyar példák).</p>	<p><i>Topográfia:</i> Egyházi Állam, <u>Anglia</u>, <u>Franciaország</u>, levantei kereskedelmi hálózat, Velence, Firenze, Hanza kereskedelmi hálózat, <u>Szentföld</u>.</p>	

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Képek gyűjtése és rendszerezése román, gótikus és reneszánsz stílusú épületekről.
- Képek gyűjtése az ortodox egyház jellegzetes épületeiről, szokásairól.
- Áttekintő ábra készítése az egyházi hierarchiáról.
- Prezentáció, bemutató készítése valamely szerzetes, illetve lovagrendről.
- A város jellegzetes helyszíneinek, intézményeinek azonosítása egy fiktív középkori várost bemutató ábrán.
- Kampányplakát készítése egy középkori témáról (pl. a keresztes háborúkban való részvétel hirdetése).

5. témakör: A magyar nép eredete és az Árpád-kor

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK (ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK)			
(JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 ÓRA)			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Magyar őstörténet és honfoglalás</i>	<p>Az eredet kérdései, a nyelvészet, a régészet, a néprajz és a genetika eredményei.</p> <p>A magyar törzsszövetség az Etelközben.</p> <p>A honfoglalás okai és menete.</p> <p>A kalandozások – a lovas-íjász harcmodor.</p>	<p><i>Fogalmak:</i> <u>finnugor</u>, <u>törzs</u>, <u>fejedelem</u>, <u>kabarok</u>, <u>vérszerződés</u>, <u>honfoglalás</u>, <u>kettős honfoglalás elmélete</u>, <u>avarok</u>, <u>rovásírás</u>, <u>kalandozások</u>, <u>székelyek</u>, <u>vármegye</u>, <u>egyházmegye</u>, <u>érsekség</u>, <u>tized</u>, <u>nádor</u>, <u>ispán</u>, <u>kancellária</u>,</p>	<p>A magyarság eredetére vonatkozó elméletek közötti különbségek megállapítása.</p> <p>A mondák, a történeti hagyomány és a történettudomány eredményeinek megkülönböztetése.</p> <p>A kalandozó hadjáratok céljainak azonosítása.</p>
<i>Az államalapítás</i>	<p>Géza és I. (Szent) István államszervező tevékenysége.</p> <p>A földbirtokrendszer és a vármegyeszervezet.</p> <p>Az egyházszervezés.</p>	<p><u>kettős kereszt</u>, <u>szászok</u>, <u>kunok</u>, <u>tatórok/mongolok</u></p> <p><i>Személyek:</i> <u>Álmos</u>, <u>Árpád</u>, az Árpád-ház, <u>Géza</u>, <u>I. (Szent) István</u>, <u>Koppány</u>, <u>Szent Gellért</u>, <u>Szent Imre</u>, <u>I. (Szent) László</u>, <u>Könyves Kálmán</u>, <u>III. Béla</u>, <u>II. András</u>, <u>IV. Béla</u>, <u>Szent Margit</u>.</p>	<p>Géza fejedelem, I. (Szent) István és IV. Béla uralkodásának jellemzése és értékelése.</p> <p>A kereszténység felvétele és az államalapítás jelentőségének a felismerése.</p>
<i>A magyar állam megszilárdulás a az Árpád-korban</i>	<p>Szent László, az országépítő.</p> <p>Könyves Kálmán törvénykezési reformjai.</p> <p>A kül- és belpolitika új irányai: III. Béla uralkodása.</p> <p>II. András kora: az átalakuló társadalom.</p>	<p><u>II. András</u>, <u>III. Béla</u>, <u>IV. Béla</u>, <u>Szent Margit</u>.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>895 a honfoglalás</u>, <u>907 a</u></p>	<p>A korai magyar történelmet és az Árpád-kort megjelenítő legfontosabb kulturális alkotások azonosítása.</p>

	<p>Újjáépítés a tatárjárás után: IV. Béla. Az Árpádok európai kapcsolatai.</p>	<p><u>pozsonyi csata</u>, <u>997/1000–1038 I.</u> <u>(Szent) István</u> <u>uralkodása, 1222 az</u> <u>Aranybulla, 1241–</u> <u>1242 a tatárjárás.</u></p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Etelköz</u>, <u>Vereckei-hágó</u>, <u>Kárpát-medence</u>, <u>Pannonhalma</u>, <u>Esztergom</u>, <u>Székesfehérvár, Buda</u>, <u>Muhi</u>, Erdély, <u>Horvátország.</u></p>	
--	--	---	--

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Beszámoló készítése a magyar kalandozó hadjáratok irányairól, sikereiről és kudarcairól, valamint a magyarok harcmódoráról IKT eszközök segítségével.
- A kalandozó hadjáratok jellegének megvitatása.
- Áttekintő ábra készítése a Szent István-i állam- és egyházszerkezetről.
- Információgyűjtés Szent László kultuszáról a krónikák és néphagyományok tükrében.
- Tabló összeállítása az Árpád-kor legfontosabb kulturális emlékeiből.
- Folyamatábra készítése II. András politikai döntéseinek okairól és következményeiről.
- A 13. századi társadalmi rétegek azonosítása az Aranybulla szövegében.
- Az Árpádok európai dinasztikus kapcsolatainak ábrázolása térképen.
- A magyar igazságszolgáltatás gyakorlatának bemutatása Szent László és Könyves Kálmán törvényeinek elemzésével.

6. témakör: A középkori Magyar Királyság fénykora

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK (ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK)			
(JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 ÓRA)			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok

<i>Az Anjouk</i>	A királyi hatalom újbóli megszilárdítása I. Károly idején. A visegrádi királytalálkozó. Az 1351-es törvények. Nagy Lajos hadjáratai.	<i>Fogalmak:</i> <u>aranyforint</u> , regálé, kapuadó, kilenced, bandérium, perszonalunió, sarkalatos nemesi jogok, fő- és köznemes, szabad királyi város, bányaváros, mezőváros, <u>kormányzó</u> , <u>szekérvár</u> , <u>végvár</u> , <u>szultán</u> , szpáhi, <u>janicsár</u> ,	A 14–15. századi magyar uralkodók politikai pályájának felidézése. Érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása az egyes személyek cselekedeteiről, döntéseiről.
<i>A török fenyegetés árnyékában</i>	Az Oszmán Birodalom. Török hódítás a Balkánon. Luxemburgi Zsigmond, a közép-európai uralkodó és a török veszély. Hunyadi János, a politikus és hadvezér. Hunyadi János törökellenes harcai.	rendkívüli hadiadó, füstpénz, fekete sereg, <u>zsoldos</u> , Corvina, <u>Szent Korona</u> , Szent Koronatan, Képes krónika. <i>Személyek:</i> <u>I. (Anjou) Károly</u> , <u>I. (Nagy) Lajos</u> , <u>Luxemburgi Zsigmond</u> , <u>Hunyadi János</u> , <u>I. (Hunyadi) Mátyás</u> . <i>Kronológia:</i> <u>1301 az Árpád-ház kihalása</u> , 1308.	A késő középkori magyar állam és az Oszmán Birodalom főbb összecsapásainak felidézése. Annak értékelése, hogy az Oszmán Birodalom terjeszkedő politikája milyen hatást gyakorolt a magyar történelemre.
<i>Hunyadi Mátyás</i>	Mátyás útja a trónig. A központosított királyi hatalom. Jövedelmek és kiadások. Birodalomépítő tervek. Aktív védelem a török ellen.	I. Károly uralkodásának kezdete, <u>1335 a visegrádi királytalálkozó</u> , 1351 I. (Nagy) Lajos törvényei, 1396 a nikápolyi csata, 1443–1444-es hosszú hadjárat, 1444 a várnai csata, 1453 Konstantinápoly eleste, <u>1456 a nándorfehérvári diadal</u> , <u>1458–90 Mátyás</u>	Mátyás hatalomgyakorlásának jellemzése. A reneszánsz kultúra bemutatása Mátyás udvarában. A 14–15. századi magyar történelmet megjelenítő fontos kulturális alkotások azonosítása.
<i>A magyar</i>	Honfoglalás kori		

<i>középkor kulturális hagyatéka</i>	leletek. A Szent Korona. Várak, királyi udvar, kolostorok, templomok. Magyar geszták, krónikák és szentek legendái.	<u>uralkodása.</u> <i>Topográfia:</i> <u>Visegrád</u> , <u>Lengyelország</u> , <u>Csehország</u> , osztrák tartományok, Nikápoly, Várna, <u>Nándorfehérvár</u> , Kolozsvár, Kenyérmező, <u>Oszmán Birodalom</u> .	
--------------------------------------	--	--	--

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Nándorfehérvár ostromának rekonstruálása különböző írásos és vizuális források alapján.
- A korszak kiemelkedő személyiségeinek jellemzése, feltevések megfogalmazása a cselekedeteik mozgatórugóiról. (Pl. Hunyadi Mátyás külpolitikája.)
- Hunyadi János és Mátyás híres ütközeteinek felidézése, bemutatása térképvázlatok és írott források segítségével.
- Kiselőadás készítése 14–15. századi magyar történelem kulturális hagyatékának kiemelkedő emlékeiről.
- A magyar középkor egy kiemelkedő helyszínének (pl. Pannonhalma, Diósgyőr, Székesfehérvár, Visegrád, stb.) meglátogatása és jellemzőinek bemutatása.
- Gyűjtőmunka készítése Mátyás és a budai zsidók kapcsolatáról.

B . 1 0 . É V F O L Y A M

Alapóraszám: 102 óra (90+6+6)

Heti óraszám: 2

Az évfolyamon két téma mélységelvű feldolgozása előírás, összesen 6 órában, melynek legalább 70%-a a magyar történelemhez kapcsolódik.

Terepmunka (terepgyakorlat) 6 óra.

1. témakör: A kora újkor

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK (ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK)			
(JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 ÓRA)			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A földrajzi felfedezések</i>	A portugál és spanyol felfedezések.	<i>Fogalmak:</i> <u>gyarmat</u> , világkereskedelem,	A felfedezők céljainak és útjainak bemutatása

	<p>A korai gyarmatosítás és következményei.</p> <p>A világkereskedelem kialakulása.</p> <p>Az abszolutizmus.</p>	<p>abszolutizmus, infláció, <u>manufaktúra</u>, tőke, <u>tőkés</u>, <u>bérmunkás</u>, <u>kapitalizmus</u>, <u>bank</u>, <u>tőzsde</u>, <u>részvény</u>, örökös jobbágyság, <u>reformáció</u>, protestáns, <u>evangélikus</u>, <u>református</u>, anglikán, unitárius, <u>vallási türelem</u>, <u>ellenreformáció</u>, <u>katolikus megújulás</u>, <u>jezsuiták</u>, <u>barokk</u>.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>Kolumbusz Kristóf</u>, Vasco da Gama, Ferdinánd Magellán, <u>Luther Márton</u>, <u>Kálvin János</u>, <u>Károli Gáspár</u>, <u>Pázmány Péter</u>, Apáczai Csere János, Habsburg-dinasztia, V. Károly, Loyolai (Szent) Ignác, XIV. Lajos.</p>	<p>tematikus térképeken.</p> <p>Információk gyűjtése a kialakuló világkereskedelem új útvonalairól, fontosabb termékeiről és szereplőiről.</p> <p>Az új munkaszervezési formák bemutatása és összehasonlítása a céhes iparral.</p> <p>Az európai régiók közötti gazdasági és társadalmi különbségek felismerése.</p> <p>A reformáció okainak és következményeinek bemutatása.</p> <p>A katolikus és a protestáns tanítások és egyházszerkezet összehasonlítása.</p> <p>A reformáció egyes irányzatai terjedésének nyomon követése térképen.</p>
<i>A korai kapitalizmus</i>	<p>Az árforradalom.</p> <p>A manufaktúrák.</p> <p>Bankok és tőzsdék.</p> <p>Az európai munkamegosztás és következményei</p>		
<i>Reformáció Európában és Magyarországon</i>	<p>A reformáció előzményei (humanizmus és az egyházi reform igénye).</p> <p>Luther és Kálvin fellépése.</p> <p>A protestáns egyházak megszerveződése és a protestantizmus elterjedése.</p> <p>A reformáció eredményei Magyarországon</p>		
<i>„Hitviták tüzeiben”</i>	<p>Vallási konfliktusok Európában.</p> <p>Etnikai sokszínűség és vallásbéke Erdélyben.</p> <p>A magyar protestáns és katolikus iskolák.</p> <p>A katolikus megújulás és a</p>	<p><i>Kronológia:</i> 1492-től az újkor, <u>1492 Amerika felfedezése</u>, <u>1517 a reformáció kezdete</u>, 1545 a tridenti zsinat megnyitása, 1568 a tordai határozat, 1648 a vesztfáliai</p>	<p>Vallás és politika összefonódásának felismerése.</p> <p>Az erdélyi vallási türelem szerepének és jelentőségének felismerése.</p> <p>A katolikus egyház megújulási törekvései</p>

	barokk Európában és Magyarországon.	békék. <i>Topográfia:</i> <u>Spanyolország</u> , <u>India</u> , <u>London</u> , Párizs/Versailles, <u>Sárospatak</u> .	és a barokk művészet jellemzői közötti párhuzam felismerése.
--	-------------------------------------	---	--

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A felfedező utak irányainak követése és a korai gyarmatok elhelyezése térképen.
- Információk gyűjtése a korai gyarmatosítás módszereiről és következményeiről.
- Beszámoló készítése az európai és magyar reformáció kapcsolatáról (pl. peregrináció, kulturális hatások, irányzatok).
- Interjú készítése különböző felekezetek papjaival, lelkészeivel az egyházak szerepvállalásáról és hivatásukról.
- Kiselőadás készítése a reformáció korának valamely jelentős személyiségéről (pl. Szenci Molnár Albert, Pázmány Péter).

2. témakör: A török hódoltság kora Magyarországon

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK (ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK)			
(JAVASOLT ÓRASZÁMOK: 15 ÓRA)			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Az ország három részre szakadása</i>	A mohácsi csata és közvetlen előzményei, a kettős királyválasztás. Az ország három részre szakadása. A várháborúk és az új végvárrendszer.	<i>Fogalmak:</i> rendi országgyűlés, hajdúszabadság. <i>Személyek:</i> <u>I. Szulejmán</u> , <u>II. Lajos</u> , (Szapolyai) János, I. Ferdinánd, <u>Dobó István</u> ,	A török hadjáratoknak és az ország három részre szakadásának bemutatása térképeken. A végvári élet felidézése különböző
<i>A két magyar állam</i>	A Magyar Királyság a Habsburg Birodalomban: rendi és abszolutista törekvések,	Zrínyi Miklós (a szigetvári hős), Báthory István, <u>Bocskai István</u> , <u>Bethlen Gábor</u> , <u>Zrínyi Miklós</u> (a költő és	források (képek, irodalmi alkotások és filmek) alapján. A három részre szakadt ország

	<p>konfliktusok.</p> <p>Az Erdélyi Fejedelemség viszonylagos önállósága és aranykora.</p>	<p><u>hadvezér</u>), I. Lipót, Savoyai Jenő.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1526 a mohácsi csata, 1541 Buda eleste, 1552 Eger</u></p>	<p>gazdasági lehetőségeinek és szerepének értelmezése adatok, grafikonok, diagramok alapján.</p>
<p><i>A török kiűzése és a török kor mérlege</i></p>	<p>Magyarország az európai munkamegosztásban. Háborús békeévek: másfél évszázad hódoltság és az ország pusztulása.</p> <p>A török kiűzése.</p>	<p><u>védelme</u>, 1566 Szigetvár eleste, 1664 a vasvári béke, <u>1686 Buda visszafoglalása</u>, 1699 karlócai béke.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Mohács, Kőszeg, Eger, Szigetvár, Habsburg Birodalom, Erdélyi Fejedelemség, Hódoltság, Magyar Királyság (királyi Magyarország), Pozsony, Gyulafehérvár, Bécs.</u></p>	<p>A török hódoltság hosszú távú hatásainak azonosítása.</p> <p>A 16-17. századi magyar történelmet megjelenítő fontos kulturális alkotások azonosítása.</p>

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A mohácsi csata eseményeinek megvitatása különböző interpretációk alapján.
- Politikai portré készítése a korszak kiemelkedő személyiségeiről (pl. Bethlen Gábor, Zrínyi Miklós).
- Államszervezeti ábrák készítése a Magyar Királyságról és az Erdélyi Fejedelemségről.
- Az országrészek és a fontosabb várak, csaták elhelyezése vaktérképen.
- A török kiűzése állomásainak nyomon követése térképen.
- A Habsburg-magyar konfliktusok okainak és eredményeinek vázlatos összegzése.
- Korabeli beszámolók gyűjtése a török kiűzéséről (pl. Bél Mátyás, Schulhof Izsák).

3. témakör: A felvilágosodás kora

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK (ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK)

(JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 ÓRA)

Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A felvilágosodás</i>	Tapasztalat és értelem – a felvilágosodás új világképe. A felvilágosodás államelméletei. A szabad verseny elmélete.	<i>Fogalmak:</i> <u>felvilágosodás</u> , jogegyenlőség, <u>hatalmi ágak megosztása</u> , népfelség, társadalmi szerződés, <u>szabad verseny</u> , <u>alkotmány</u> , alkotmányos monarchia, <u>elnök</u> , <u>miniszterelnök</u> , felelős kormány, <u>cenzus</u> , <u>általános választójog</u> , <u>forradalom</u> , <u>diktatúra</u> , jakobinus, Szent Szövetség. <i>Személyek:</i> Nikolausz Kopernikusz, Isaac Newton, Charles Louis Montesquieu, Jean-Jacques Rousseau, Adam Smith, <u>George Washington</u> , Maximilien Robespierre, <u>Bonaparte Napóleon</u> .	A középkor és a felvilágosodás világképének összehasonlítása. A felvilágosodás államelméleteinek összehasonlítása különböző szempontok alapján. A brit és az amerikai államszervezetet bemutató ábrák értelmezése. Az Emberi és polgári jogok nyilatkozatában megjelenő felvilágosult elvek azonosítása. A forradalmi gondolat és a legitimitás eszméjének értelmezése, azonosítása.
<i>A brit alkotmányos monarchia és az amerikai köztársaság működése</i>	A parlamentáris rendszer: parlament és kormány. Az elnöki rendszer: kongresszus és elnök.	Charles Louis Montesquieu, Jean-Jacques Rousseau, Adam Smith, <u>George Washington</u> , Maximilien Robespierre, <u>Bonaparte Napóleon</u> .	jogok nyilatkozatában megjelenő felvilágosult elvek azonosítása. A forradalmi gondolat és a legitimitás eszméjének értelmezése, azonosítása.
<i>A francia forradalom és hatása</i>	A forradalom kitörése és az Emberi és polgári jogok nyilatkozata. A jakobinus diktatúra. Napóleon birodalma: a polgári berendezkedés exportja.	<i>Kronológia:</i> 1689 a Jognyilatkozat, <u>1776 a Függetlenségi nyilatkozat</u> , <u>1789 a francia forradalom</u> , 1804–1814/1815 Napóleon császársága, <u>1815 a waterlooi csata</u> . <i>Topográfia:</i> <u>Nagy-Britannia</u> , <u>Amerikai Egyesült Államok</u> , <u>Párizs</u> , <u>Oroszország</u> , <u>Waterloo</u> .	A forradalmi gondolat és a legitimitás eszméjének értelmezése, azonosítása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Képek és irodalmi idézetek gyűjtése a felvilágosodás világképének bemutatásához.
- Vita a brit és az amerikai államszervezet sajátosságairól.
- Vita rendezése a francia forradalom pozitív és negatív hatásairól.
- Gondolattérkép készítése a francia forradalom okairól.

4. témakör: Magyarország a 18. században

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK (ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK)			
(JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 ÓRA)			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A Rákóczi-szabadságharc</i>	Magyarország a Habsburg Birodalomban. A szabadságharc okai és céljai. A szabadságharc politikai és katonai fordulópontjai. A szatmári béke kompromisszuma.	<i>Fogalmak:</i> <u>kuruc</u> , <u>labanc</u> , <u>szabadságharc</u> , trónfosztás, amnesztia, felvilágosult abszolutizmus, kettős vámhatár, úrbéri rendelet, Ratio Educationis, türelmi rendelet, nyelvrendelet.	A Rákóczi-szabadságharc céljainak és eredményeinek összevetése. A szabadságharc katonai történetének felidézése térképek, képek és szöveges források segítségével. Magyarország újranevelésének és a folyamat eredményének értelmezése tematikus térképek segítségével.
<i>Magyarország újranevelése és újranevelése</i>	A belső vándorlás, a szervezett betelepítés és az öntevékeny betelepülés. A többnyelvű és többvallású ország. Gazdaság és életmód.	<i>Személyek:</i> <u>II. Rákóczi Ferenc</u> , <u>Mária Terézia</u> , II. József.	A felvilágosult abszolutizmus eszmei és politikai hátterének, valamint eredményeinek azonosítása.
<i>A felvilágosult abszolutizmus reformjai</i>	A Pragmatica Sanctio. A felvilágosult abszolutizmus céljai. Mária Terézia: együttműködés és reform.	<i>Kronológia:</i> <u>1703–1711 a Rákóczi-szabadságharc</u> , 1711 a szatmári béke, 1740–1780	Mária Terézia és II. József politikájának összehasonlítása. II. József személyiségének bemutatása, uralkodásának mérlege, értékelése.

	II. József reformpolitikája és kudarca.	Mária Terézia uralkodása, 1780–1790 II. József uralkodása. <i>Topográfia:</i> <u>Temesvár,</u> Határőrvidék, Poroszország.	A 18. századi Magyarország legfőbb kulturális eredményeinek azonosítása.
--	---	--	--

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Összefoglaló készítése a szabadságharc okainak és eredményeinek összehasonlítására.
- Vita Magyarország és a Habsburg-dinasztia kapcsolatáról.
- Képek, térképek, irodalmi szövegek, kuruc nóták gyűjtése a Rákóczi-szabadságharcral kapcsolatban.
- A Rákóczi-szabadságharc nemzetközi kapcsolatainak ábrázolása gondolattérképen.
- A népességmozgások és az egyes népcsoportok nyomon követése térképen.
- Magyarázó ábra készítése a kettős vámhatár működéséről.
- Beszélgetés az állami iskolarendszer létrejöttéről és működéséről a Ratio Educationis részlete alapján.

5. témakör: Az új eszmék és az iparosodás kora

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK (ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK) (JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 ÓRA)			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Liberalizmus, nacionalizmus és konzervativizmus</i>	Liberalizmus: jogegyenlőség és alkotmányosság. Nacionalizmus: nemzetépítés és nemzetállam. Konzervativizmus: szerves reform és a forradalom elutasítása.	<i>Fogalmak:</i> <u>liberalizmus,</u> <u>nacionalizmus,</u> nemzetállam, <u>konzervativizmus,</u> reform, <u>ipari forradalom,</u>	A 19. század politikai eszméinek azonosítása szöveges források alapján. Az iparosodás hullámainak azonosítása és
<i>Az ipari forradalom hullámai</i>	Az első hullám: textilipar, bányászat, kohászat.	<u>munkanélküliség,</u> <u>tömegtermelés,</u>	azonosítása és

	<p>A közlekedés forradalma. A második hullám: elektronika és vegyipar. A gyár és a futószalag. Az ipari forradalmak társadalmi és környezeti hatásai.</p>	<p>szegregáció. <i>Személyek:</i> <u>James Watt</u>, <u>Thomas Edison</u>, Henry Ford. <i>Topográfia:</i> Manchester, New York.</p>	<p>összevetése. Egy ipari nagyváros életkörülmé- nyeinek jellemzése. Az ipari forradalmak ökológiai következmé- nyeinek azonosítása. A 19. századi demográfiai változások okainak feltárása.</p>
--	---	---	--

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Az egyes politikai eszmék álláspontjai közötti különbségek megbeszélése.
- Grafikonok, adatsorok elemzése az ipari forradalmak társadalmi és demográfiai hatásairól.
- Kiselőadások tartása fontosabb találmányokról.
- Az ipari forradalom társadalmi hatásainak megvitatása.

6. témakör: A reformkor

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK (ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK)			
(JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 ÓRA)			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A politikai élet színterei</i>	<p>A Habsburg Birodalom és Magyarország. A rendi országgyűlés és a meyerendszer. A reformkori Pest-Buda.</p>	<p><i>Fogalmak:</i> alsó- és felsőtábla, érdekegyesítés, <u>köztelherviselés</u>, <u>jobbágyfelszabadítás</u>, örökváltság.</p>	<p>A jobbágykérdés és megoldási javaslatainak értelmezése szövegek és adatok alapján. A nyelvkérdés és a nemzeté válás bemutatása különböző források segítségével. (Pl.</p>

	A nyilvánosság megteremtése, politika és kultúra.	<i>Személyek:</i> József nádor, Klemens Metternich,	magyar államnyelv, a zsidóság nyelv váltása, Lőv Lipót)
<i>A reformkor fő kérdései</i>	A magyar nyelv ügye és a nemzeté válás. A jobbágykérdés: örökváltság, kárpótlás. A polgári alkotmányosság kérdése. Széchenyi és Kossuth programja és vitája.	Wesselényi Miklós, <u>Széchenyi István</u> , Kölcsey Ferenc, <u>Deák Ferenc</u> , <u>Kossuth Lajos</u> , Ganz Ábrahám. <i>Kronológia:</i> <u>1830–1848 a reformkor</u> , 1830 a Hitel megjelenése, 1844 törvény a magyar államnyelvről. <i>Topográfia:</i> Pest-Buda.	A polgári alkotmányosság programjának bemutatása politikai írások, országgyűlési felszólalások és ábrák alapján. Széchenyi és Kossuth társadalmi hátterének, egyéniségének, álláspontjának és eredményeinek összevetése. A nemzeti kultúra és a kor politikai törekvései közötti kapcsolatok azonosítása példák alapján. A reformkor legfőbb kulturális eredményeinek, alkotásainak azonosítása különböző típusú források alapján.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Ábrák készítése a rendi államszervezet működéséről.
- Kiselőadások, prezentációk készítése a reformkor jelentősebb alkotásairól.
- Táblázatos összefoglaló készítése a reformellenzék, a konzervatívok és az udvar álláspontjáról a főbb vitakérdésekben.
- A reformkor legfontosabb kérdéseinek, jellemzőinek azonosítása szépirodalmi művekben és más szöveges forrásokban.

7. témakör: A forradalom és a szabadságharc

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK (ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK)				
(JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 ÓRA)				
Témák	Altémák	Fogalmak	és	Fejlesztési feladatok

		adatok/Lexikák	
<i>A forradalom céljai és eredményei</i>	<p>Az európai forradalmi hullám és március 15.</p> <p>Az első magyar polgári alkotmány: az áprilisi törvények.</p> <p>A Batthyány-kormány tevékenysége.</p>	<p><i>Fogalmak:</i> márciusi ifjak, <u>sajtószabadság</u>, <u>cenzúra</u>, áprilisi törvények, népképviselői <u>országgyűlés</u>, politikai nemzet, <u>nemzetiség</u>, <u>honvédség</u>, Függetlenségi nyilatkozat.</p> <p><i>Személyek:</i> Petőfi Sándor, <u>Batthyány Lajos</u>, <u>Görgei Artúr</u>, <u>Bem József</u>, <u>Klapka György</u>, <u>Ferenc József</u>, Julius Haynau.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1848. március 15. a pesti forradalom</u>, 1848. április 11. az áprilisi törvények, 1848. szeptember 29. a pákozdi csata, 1849. április–május a tavaszi hadjárat, 1849. április 14. a Függetlenségi nyilatkozat, 1849. május 21. Buda visszavétele, 1849. augusztus 13. a világosi fegyverletétel, <u>1849. október 6. az aradi vértanúk és Batthyány kivégzése</u>.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Pákozdi</u>, <u>Debrecen</u>, <u>Isaszeg</u>, <u>Világos</u>, <u>Komárom</u>, <u>Arad</u>.</p>	<p>A reformkori elképzeléseknek, a forradalom követeléseinek és az áprilisi törvényeknek az összehasonlítása.</p> <p>A forradalom eseményeinek felidézése források segítségével.</p> <p>A szabadságharc néhány döntő csatájának bemutatása térképek, beszámolók alapján.</p> <p>A szabadságharc néhány kiemelkedő szereplőjének, illetve vértanújának bemutatása.</p> <p>A nemzetiségek és a kisebbségek részvételének (pl. németek, szlávok, és zsidók) bemutatása a szabadságharcban és az azt követő megtorlás során.</p> <p>A forradalom és a szabadságharc eredményeinek értékelése.</p> <p>A magyar forradalom és szabadságharc</p>
<i>A szabadságharc főbb eseményei és kiemelkedő szereplői</i>	<p>Harc a dinasztával és a vele szövetkező nemzetiségekkel.</p> <p>A tavaszi hadjárat.</p> <p>A Függetlenségi nyilatkozat, kísérlet az önálló állam megteremtésére.</p> <p>A szabadságharc leverése és a megtorlás.</p>	<p><u>1848. március 15. a pesti forradalom</u>, 1848. április 11. az áprilisi törvények, 1848. szeptember 29. a pákozdi csata, 1849. április–május a tavaszi hadjárat, 1849. április 14. a Függetlenségi nyilatkozat, 1849. május 21. Buda visszavétele, 1849. augusztus 13. a világosi fegyverletétel, <u>1849. október 6. az aradi vértanúk és Batthyány kivégzése</u>.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Pákozdi</u>, <u>Debrecen</u>, <u>Isaszeg</u>, <u>Világos</u>, <u>Komárom</u>, <u>Arad</u>.</p>	<p>A szabadságharc néhány döntő csatájának bemutatása térképek, beszámolók alapján.</p> <p>A szabadságharc néhány kiemelkedő szereplőjének, illetve vértanújának bemutatása.</p> <p>A nemzetiségek és a kisebbségek részvételének (pl. németek, szlávok, és zsidók) bemutatása a szabadságharcban és az azt követő megtorlás során.</p> <p>A forradalom és a szabadságharc eredményeinek értékelése.</p> <p>A magyar forradalom és szabadságharc</p>

			elhelyezése az európai környezetben.
--	--	--	--------------------------------------

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A szabadságharc főbb eseményeinek elhelyezése vaktérképen.
- Vita a szabadságharc vereségének okairól.
- Kisesszé készítése a forradalom és szabadságharc valamely vitatott kérdéséről.
- A forradalom és szabadságharc eseményeit megörökítő művészeti alkotások (képek, irodalmi szövegek, filmek) gyűjtése és értelmezése.
- Mikrotörténeti kutatás: konfliktusos élethelyzetek és életutak bemutatása a szabadságharc nemzetiségi vagy zsidó származású résztvevői köréből.

C . 1 1 . É V F O L Y A M

Alapóraszám: 102 óra (94+8)

Heti óraszám: 3

Az évfolyamon két téma mélységelvű feldolgozása előírás, összesen 8 órában, melynek legalább 70%-a a magyar történelemhez kapcsolódik.

1. témakör: A nemzetállamok születése és a szocialista eszmék megjelenése

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK (ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK)			
(JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 ÓRA)			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A szocializmus és a munkásmozgalm</i>	Szocializmus: társadalmi egyenlőség és tulajdonviszonyok. A Kommunista kiáltvány. Szakszervezetek és munkáspártok. Szociáldemokrácia és kommunizmus. Keresztényszocializmus.	<i>Fogalmak:</i> <u>polgárháború</u> , polgári állam, szakszervezet, társadalombiztosítás, monopólium, <u>szocializmus</u> , szociáldemokrácia, <u>kommunizmus</u> , <u>keresztényszocializmus</u> s,	A nemzetállam fogalmának értelmezése politikai, gazdasági és kulturális szempontokból. A polgári állam feladatköreinek és eredményeinek azonosítása.
<i>A polgári nemzetállam megteremtése (Németország,</i>	A nemzeti egység megteremtése (politika, gazdaság, kultúra). Alkotmányosság és	proletárdiktatúra, osztályharc, cionizmus,	A kommunista, a szociáldemokrata és a keresztényszociális eszmék azonosítása

<i>Amerikai Egyesült Államok, Japán)</i>	választójog. Jogegyenlőség és emancipációs törekvések. A polgári állam kiépítése.	emancipáció. <i>Személyek:</i> Abraham Lincoln, <u>Otto von Bismarck</u> , <u>Karl Marx</u> . <i>Kronológia:</i> 1861–1865 az amerikai polgárháború, 1868 a Meidzsi-restauráció, <u>1871 Németország egyesítése</u> . <i>Topográfia:</i> <u>Németország</u> , <u>Japán</u> .	és összehasonlítása.
--	---	--	----------------------

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Egyetemes és magyar történeti példák gyűjtése a polgári állam feladatköreiről és társadalmi hatásairól.
- Táblázat készítése a szociáldemokrácia és a kommunizmus céljainak, módszereinek, lehetőségeinek összevetéséről.
- Vita a szocialista eszméről, és hatásukról a korabeli közéletre.
- Az egységes Olaszország és a Német Császárság kialakulásának, valamint az Egyesült Államok terjeszkedése főbb mozzanatainak követése a térképen.

2. témakör: A dualizmus kora

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK (ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK) (JAVASOLT ÓRASZÁM: 16 ÓRA)			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A kiegyezés és a dualizmus rendszere</i>	A kiegyezés és okai. A közös ügyek rendszere. A magyar államszervezet.	<i>Fogalmak:</i> emigráció, passzív ellenállás, <u>kiegyezés</u> , <u>közös ügyek</u> , közjogi kérdés, húsvéti cikk,	A kiegyezés értékelése egykorú szempontok szerint, illetve másfél évszázados történelmi

	A pártrendszer, a választójog és a véderőviták.	a <u>dualizmus</u> , nyílt és titkos szavazás, Szabadelvű Párt, Függetlenségi Párt, Magyarországi Szociáldemokrata Párt, népességrobbanás, urbanizáció, kivándorlás, dzsenti, népoktatás, <u>Millennium</u> , asszimiláció, autonómia.	távlat nézőpontjából. A dualizmus államszervezetét bemutató ábra értelmezése. A dualizmus kora kiemelkedő szereplői életútjának áttekintése, értékelése. A dualizmus kori nemzetiségi kérdés elemzése szöveges források, adatsorok és etnikai térképek segítségével.
<i>A nemzeti és nemzetiségi kérdés, a cigányság helyzete</i>	A politikai nemzet koncepciója. A horvát-magyar kiegyezés és a nemzetiségi törvény. Asszimiláció és anyanyelvhasználat. Autonómiatörekvések és irredenta mozgalmak. Zsidó emancipáció, a zsidóság részvétele a modernizációban, polgárosodás és a középosztály kérdése. Cigányok/romák a dualizmus kori Magyarországon.	Személyek: Andrássy Gyula, Eötvös József, Baross Gábor, Tisza Kálmán, Wekerle Sándor, Tisza István, Semmelweis Ignác, Weiss Manfréd. <i>Kronológia:</i> 1848/1867–1916 Ferenc József uralkodása, <u>1867 a kiegyezés</u> , 1868 a horvát-magyar kiegyezés, a nemzetiségi törvény, a népiskolai törvény, 1873 Budapest egyesítése, <u>1896 a Millennium</u> .	A dualizmus kori társadalmi és gazdasági változások elemzése, értékelése adatsorok, szöveges és képi források segítségével. A dualizmus legkiemelkedőbb gazdasági és kulturális teljesítményeinek azonosítása különböző forrásokban. A zsidók és németek szerepe a polgárosodásban.
<i>Az ipari forradalom Magyarországon</i>	A gazdasági kiegyezés. A vasútépítés. Állami gazdaságpolitika. Mezőgazdaság és élelmiszeripar. Modernizálódó ipar.		
<i>Társadalom és életmód a dualizmus korában</i>	Demográfiai robbanás és urbanizáció. Kivándorlás Európából és Magyarországról. A földkérdés és a vidék. A nagyvárosi életforma: Budapest a világváros. Oktatás és kultúra. Életmód és szórakozás.		

		<i>Topográfia: <u>Budapest</u>, <u>Osztrák-Magyar</u> <u>Monarchia</u>, Fiume.</i>	
--	--	--	--

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Vita Magyarország és a Habsburg-dinasztia dualizmus kori kapcsolatáról.
- Folyamatábra, készítése a dualizmus kori pártviszonyokról.
- A dualizmus kori nemzetiségi törekvések és ideológiai hátterük táblázatos összefoglalása.
- A Nemzeti Sírkert felkeresése (a 19. század szereplőihez kapcsolódó sírok, mauzóleumok közös megtekintése).
- A korszakkal kapcsolatos emlékművek, emlékhelyek fölkeresése a lakóhelyen és környékén.
- Kiselőadás / tabló készítése a dualizmus korának kiemelkedő beruházásairól.
- Programajánló összeállítása egy a millennium korában Budapestre látogató turista számára.
- Tisza István lexikon szócikk készítése kormánypárti, illetve függetlenségi és szociáldemokrata szemszögből.
- Ellenzéki és kormánypárti választási plakát készítése az 1905-ös választásokra.

3. témakör: A nagy háború

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK (ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK)			
(JAVASOLT ÓRASZÁM:14 ÓRA)			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Az első világháború előzményei</i>	A gyarmatosítás okai és céljai. Az imperializmus – a terjeszkedő tőke. Nagyhatalmi érdekek és konfliktusok. Az Osztrák-Magyar Monarchia helyzete – balkáni konfliktusok.	<i>Fogalmak:</i> villámháború, <u>front</u> , <u>állóháború</u> , <u>hátország</u> , <u>antant</u> , <u>központi hatalmak</u> , hadigazdaság, hadifogság.	A gyarmati terjeszkedést, valamint az első világháború előtti feszültségeket bemutató ábrák, térképek és adatsorok elemzése, értelmezése. Az első világháború frontjainak azonosítása, bemutatása térképeken.
<i>Az első világháború</i>	A világháború kitörése. A hadviselő felek és a frontok.	<i>Személyek:</i> II. Vilmos, II. Miklós, IV.	Az első világháború jellegzetességeinek azonosítása ábrakon,

	Oroszország és a központi hatalmak összeomlása.	Károly.	adatsorokon, képi és szöveges forrásokban.
<i>Az első világháború jellemzői és hatása</i>	Az állóháború és az anyagcsata. A hadigazdaság és a háborús propaganda. A hagyományos világrend felbomlása. A nők helyzetének megváltozása.	1914. június 28. a szarajevói merénylet, <u>1914–1918 az első világháború.</u>	A front és a háterszág körülményei, valamint a háború okozta szenvedések felidézése korabeli beszámolók, emlékiratok, naplók alapján. A háború kimenetelének értékelése a két hatalmi tömb erőviszonyainak és lehetőségeinek tükrében.
<i>Magyarországon a világháborúban</i>	Magyar frontok, nagy csaták. Az antant ígéretei a Monarchia nemzetiségeinek. Magyar hősök a világháborúban. A háterszág. A magyar hadifoglyok sorsa.	<u>Topográfia: Brit Birodalom, Szarajevó, Doberdó, Románia, Szerbia, Olaszország.</u>	A nagy háború világpolitikára gyakorolt hosszú távú következményeinek felismerése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A háború előzményeinek összesítése, a döntési alternatívák bemutatása saját szerkesztésű ábrán.
- Példák gyűjtése a magyar katonák első világháborús hősi helytállásáról.
- Első világháborút bemutató múzeumok meglátogatása (pl. Hadtörténeti Múzeum, “Új világ született” c. kiállítás).
- A lakóhelyen található első világháborús hősi emlékmű, katonasírok felkeresése, egy-egy hős életének feltárása.
- Képek gyűjtése és elemzése a háború új jellegzetességeiről (fegyverek, intézmények, jelenségek).
- Különböző internetes háborús témájú szövegek, propagandaképek, plakátok, karikatúrák gyűjtése és elemzése.
- Családi történetek, fényképek gyűjtése feldolgozása, bemutatása az első világháborúból.

4. témakör: Az átalakulás évei

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK (ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK)			
(JAVASOLT ÓRASZÁM: 13 ÓRA)			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Szocialista és nemzeti törekvések: a birodalmak bomlása</i>	A történelmi monarchiák bukása (Oroszország, Németország, Oszmán Birodalom). Forradalom és kommunista hatalomátvétel Oroszországban. Az újraszülető Lengyelország. Az olasz fasizmus.	<i>Fogalmak:</i> <u>bolsevik</u> , szovjet, örmény népirtás, egypártrendszer, Kommunisták Magyarországi Pártja (KMP), <u>tanácsköztársaság</u> , <u>vörösteror</u> , Lenin-fiúk, ellenforradalom, <u>fehér különítményes</u>	Közép-Európa első világháború előtti és utáni térképének összehasonlítása, a területi változások azonosítása és indoklása. A bolsevik hatalomátvétel és a lenini proletárdiktatúra működésének bemutatása és értékelése források alapján.
<i>Az Osztrák-Magyar Monarchia és a történelmi Magyarország szétesése</i>	A Monarchia és a történelmi Magyarország bomlása. A forradalmi átalakulás kísérlete és kudarca. Cseh és román támadás, a fegyveres ellenállás kérdése.	<u>megtorlások</u> , “vörös térkép,” <u>kisantant</u> , jóvátétel, Népszövetség, kisebbségvédelem, revízió, Rongyos Gárda.	Magyarország megszállásának áttekintése térképek, szöveges források segítségével.
<i>A tanácsköztársaság és az ellenforradalom</i>	A kommunista hatalomátvétel. A proletárdiktatúra és a vörösteror. Az északi hadjárat és a tanácsköztársaság veresége. Az ellenforradalom győzelme.	<i>Személyek:</i> Kemal Atatürk, <u>Vlagyimir I. Lenin</u> , Woodrow Wilson, Georges Clemenceau, Benito Mussolini, <u>Károlyi Mihály</u> , Kun Béla, <u>Horthy Miklós</u> , Apponyi Albert.	A Károlyi-időszak kormányzati tevékenységének értékelése. A magyarországi proletárdiktatúra működésének elemzése források alapján.

<p><i>A Párizs környéki békek</i></p>	<p>A nagyhatalmi érdekek érvényesítése: az új világrend kialakítása. Az önrendelkezés elve és a hatalmi érdekek gyakorlata. Jóvátétel, hadseregkorlátozás, határváltozások. A szétszabdalt közép-európai régió.</p>	<p><i>Kronológia: 1917 a bolsevik hatalomátvétel, 1918. október 31. forradalom Magyarországon, 1919. március – augusztus. a tanácsköztársaság, 1920. június 4. a</i></p>	<p>Az első világháborút követő területi és etnikai változások áttekintése térképen. A trianoni békediktátum okainak feltárása. A trianoni békediktátum értékelése a győztes hatalmak közép-európai politikájának tükrében.</p>
<p><i>A trianoni békediktátum</i></p>	<p>A magyar ügy a békekonferencián. A magyar delegáció érvei. Az ezeréves Magyarország felosztása, a döntés tartalmi elemei. Az önrendelkezési elv megsértése A békediktátum etnikai és gazdasági következményei. Az ellenállás példái: székely hadosztály, Balassagyarmat, Sopron.</p>	<p><i>trianoni békediktátum.</i></p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Kárpátalja, Felvidék, Délvidék, Burgenland, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Ausztria,</u> trianoni Magyarország.</p>	<p>A trianoni békediktátum területi, népességi, gazdasági és katonai következményeinek bemutatása szöveges és képi források, ábrák és adatsorok segítségével. A trianoni határok végigkövetése, a határmegvonás konkrét okainak feltárása. A vesztes hatalmak területi veszteségeinek összehasonlítása.</p>

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Kiselőadás / prezentáció készítése a korszak meghatározó személyiségeiről.
- Példák gyűjtése az 1919-es rendezetlen politikai viszonyok bemutatására (pl. vörösteror, román megszállás, különítmények, Rongyos Gárda).

- Bizonyítékok és adatok gyűjtése az elcsatolt területeknek az ezeréves magyar kultúrában betöltött jelentős szerepéről (pl. történelmi személyiségek, művészek, tudósok, épületek, művészeti alkotások, intézmények).
- Különböző internetes revíziós témájú szövegek, képek, plakátok, dalok gyűjtése és vizsgálata, elemzése.
- A várpalotai Trianon Múzeum meglátogatása.

5. témakör: A két világháború között

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK (ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK)			
(JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 ÓRA)			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A kommunista Szovjetunió</i>	A totális diktatúra és a pártállam kiépítése. A tervgazdaság és a kollektivizálás. A terror eszközei és áldozatai.	<i>Fogalmak:</i> <u>totális állam</u> , többpártrendszer, egypártrendszer, <u>személyi kultusz</u> , koncepciók per, <u>GULAG</u> , holodomor, államosítás, kollektivizálás, kulák,	A sztálini Szovjetunió működésének bemutatása és értelmezése szöveges, képi források, adatsorok, ábrák segítségével.
<i>A Nyugat és a gazdasági világválság</i>	A tőzsde, a hitelezés és a világkereskedelem összeomlása. A munkanélküliség. Állami beavatkozás a gazdaságba.	<u>tervgazdaság</u> , <u>piacgazdaság</u> , New Deal, <u>fasismus</u> , <u>nemzetiszocializmus</u> , fajelmélet, <u>antiszemitizmus</u> , Führer, SS, Anschluss.	A világgazdasági válság és a rá adott válaszok bemutatása. A nemzetiszocialista Németország működésének bemutatása és értelmezése szöveges, képi források, adatsorok és ábrák segítségével.
<i>A nemzetiszocialista Németország</i>	A nemzetiszocialista ideológia és mozgalom. A totális állam kiépítése. A terror eszközei. Terjeszkedés a háború előtt.	<i>Személyek:</i> <u>Joszif V. Sztálin</u> , <u>Adolf Hitler</u> . <i>Kronológia:</i> 1922 a Szovjetunió létrejötte, 1929 a gazdasági világválság kezdete,	A totális diktatúrák ideológiáinak és működésének összehasonlítása,

		<p><u>1933 a náci hatalomátvétel, 1938 az Anschluss, a müncheni konferencia.</u></p> <p><i>Topográfia: Szovjetunió, Kolima-vidék, Leningrád (Szentpétervár), Moszkva, Berlin.</i></p>	<p>érvelés a totális diktatúrák ellen.</p>
--	--	---	--

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Visszaemlékezések, források gyűjtése és prezentáció készítése a sztálini terror megnyilvánulásairól (pl. GULAG, holodomor, koncepciós perek).
- Különböző képi és szöveges források gyűjtése a sztálini diktatúra hétköznapijairól.
- Folyamatábra készítése a világgazdasági válság kirobbanásáról és kezeléséről, a folyamatábra szemléltetése az Amerikai Egyesült Államok példáján.
- Prezentáció készítése a náci terror megnyilvánulásairól (pl. kristályéjszaka, GESTAPO, koncentrációs táborok stb.).
- Statisztikai táblázatok, grafikonok, diagramok gyűjtése és tanulmányozása (pl. a német választások eredményei 1928-1933 között; a munkanélküliség alakulása az Egyesült Államokban 1929-1937 között).
- A korszakkal kapcsolatos dokumentum- és játékfilmek/filmrészletek megtekintése és értelmezése.

6. témakör: A Horthy-korszak

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK (ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK)			
(JAVASOLT ÓRSZÁM:13 ÓRA)			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Talpra állás Trianon után</i>	<p>A király nélküli alkotmányos királyság.</p> <p>A korlátozott parlamentarizmus rendszere a konszolidáció</p>	<p><i>Fogalmak:</i></p> <p>kormányzó,</p> <p>Egységes Párt,</p> <p><u>numerus clausus</u>,</p> <p><u>pengő</u>, Magyar Nemzeti Bank,</p>	<p>A magyarországi korlátozott parlamentarizmus rendszerének értékelése.</p> <p>A korabeli politikai</p>

	<p>szolgálatában.</p> <p>A gazdaság szerkezetváltása az 1920-as években.</p> <p>A klebelsbergi oktatás- és kultúrpolitika eredményei.</p>	<p>Szent István-i állameszme, magyar népi mozgalom, <u>nyilasok</u>.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>Bethlen István</u>, <u>Teleki Pál</u>, <u>Klebelsberg Kuno</u>, Gömbös Gyula, Weiss Manfréd, <u>Szent-Györgyi Albert</u>.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1920–1944 a Horthy-rendszer</u>, 1921–31 Bethlen miniszterelnöksége, 1938 az első bécsi döntés, 1939 Kárpátalja visszacsatolása.</p>	<p>berendezkedés összehasonlítása más (közép-) európai országokéval.</p> <p>A bethleni gazdasági konszolidáció folyamatának és eredményeinek áttekintése képek, ábrák és adatsorok alapján.</p> <p>A magyarországi politikai irányzatok azonosítása szöveges források alapján.</p> <p>Szöveges források olvasása és értelmezése a Horthy-korszak főbb társadalmi kérdéseiről (pl. oktatás, társadalmi mobilitás, antiszemitizmus, földkérdés).</p> <p>A magyar külpolitika céljainak, lehetőségeinek és a revízió eredményeinek értékelése, elemzése térkép és statisztikai adatok alapján.</p>
<p><i>A 1930-as évek Magyarországa</i></p>	<p>A válság és hatása.</p> <p>A belpolitika irányváltásai.</p> <p>Életmód és társadalom.</p> <p>A földkérdés.</p> <p>Tudomány és művészet a két világháború között.</p> <p>A külpolitika irányjai és lehetőségei – a revízió első eredményei.</p>	<p><u>Szent-Györgyi Albert</u>.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1920–1944 a Horthy-rendszer</u>, 1921–31 Bethlen miniszterelnöksége, 1938 az első bécsi döntés, 1939 Kárpátalja visszacsatolása.</p>	<p>A magyarországi politikai irányzatok azonosítása szöveges források alapján.</p> <p>Szöveges források olvasása és értelmezése a Horthy-korszak főbb társadalmi kérdéseiről (pl. oktatás, társadalmi mobilitás, antiszemitizmus, földkérdés).</p> <p>A magyar külpolitika céljainak, lehetőségeinek és a revízió eredményeinek értékelése, elemzése térkép és statisztikai adatok alapján.</p>

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Kiselőadás / prezentáció készítése a korszak kiemelkedő szereplőiről (pl. Horthy, Bethlen, Teleki).
- Kormánypárti és ellenzéki választási plakát készítése egy-egy fontos témakörben.

- A Horthy-korszak gazdasági fejlődéséről tanúskodó képek gyűjtése és bemutatása (pl. Csepeli Szabadkikötő, villamosított vasútvonal stb.).
- Folyamatábra készítése a Horthy-korszak pártviszonyairól, korlátozott parlamentáris rendszeréről.

7. témakör: A második világháború

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK (ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK)			
(JAVASOLT ÓRASZÁM: 18 ÓRA)			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A tengelyhatalmak sikerei</i>	Közép-Európa felosztása (Molotov-Ribbentrop paktum): német és szovjet megszállás. Nyugat-Európa lerohanása. Német támadás a Szovjetunió ellen. Japán támadás az Egyesült Államok ellen.	<i>Fogalmak:</i> Molotov–Ribbentrop-paktum, <u>tengelyhatalmak</u> , <u>szövetségesek</u> , <u>totális háború</u> , kiugrási kísérlet, <u>zsidótörvények</u> , munkaszolgálat, <u>gettó</u> , <u>deportálás</u> , <u>koncentrációs tábor</u> , haláltábor, népirtás, <u>holokauszt</u> , partizán,	A tengelyhatalmak 1939 előtti terjeszkedésének végigkövetése és értelmezése térkép alapján. A második világháború főbb eseményeinek azonosítása térképeken. A második világháború jellegzetességeinek bemutatása ábrák, adatsorok, képi és szöveges források alapján.
<i>A szövetségesek győzelme</i>	A keleti és a nyugati front. A csendes-óceáni hadszíntér.	Vörös Hadsereg, jaltai konferencia, háborús bűn, <u>malenkij robot</u> .	A magyar területi revízió megvalósulásának bemutatása térképek, képek, szöveges források és adatsorok alapján.
<i>Magyarország a második világháborúban: mozgástér és kényszerpálya</i>	A területi revízió lépései. A fegyveres semlegesség. A Szovjetunió elleni háború. A Don-kanyar. A német megszállás	<i>Személyek:</i> <u>Franklin D. Roosevel</u> t, <u>Winston Churchill</u> , Charles de Gaulle, Bárdossy László, Kállay Miklós, Bajcsy-Zsilinszky Endre, Edmund	A magyar háborús szerepvállalás legfontosabb eseményeinek és az ország veszteségeinek bemutatása térképeken, képi és szöveges források

	és következményei.	Veesenmayer, <u>Szálasi</u>	segítségével (pl. Don-
<i>A holokauszt</i>	Az „Endlösung” programja, a Wannsee-i konferencia. Koncentrációs és megsemmisítő táborok. Deportálások, kísérlet a zsidóság és a cigányság megsemmisítésére Európában. A magyarországi zsidótörvények. A magyar holokauszt. Felelősség és embermentés.	<u>Ferenc</u> , Raoul Wallenberg, <u>Salkaházi Sára</u> , Apor Vilmos, Sztéhlo Gábor, Richter Gedeon. <i>Kronológia:</i> 1938 az első zsidótörvény, 1939 a második zsidótörvény, <u>1939–45 a második világháború</u> , 1939. szeptember 1. Lengyelország lerohanása, 1940 a második bécsi döntés, 1941. április	kanyar, Árpád-vonal, tordai ütközet, Budapest ostroma). A magyar szellemi és kulturális élet II. világháború idején bekövetkező veszteségeinek (híres magyar tudósok, művészek származásuk vagy politikai nézeteik miatti emigrációja) értékelése. A holokauszt folyamatának áttekintése képi források és szöveges visszaemlékezések feldolgozásával.
<i>A második világháború jellemzői</i>	A villámháború és következményei. Háborús bűnök és a polgári lakosság elleni terror. Az ellenállás formái. A háború utáni számonkérések és a nürnbergi per.	Jugoszlávia megtámadása, <u>1941. június 22.</u> a <u>Szovjetunió megtámadása</u> ; 1941. június 27. Magyarország deklarálja a hadiállapot beálltát, 1941. december 7.	A nyilas terror áttekintése források alapján. A tömeges deportálások és a szovjet megszállás jellemzőinek és következményeinek áttekintése képi és szöveges források segítségével.
<i>Az ország pusztulása, deportálások a GULAG-ra</i>	A kiugrási kísérlet és a nyilas uralom. A magyarországi hadszíntér, Budapest ostroma. Megszabadulás és szovjet megszállás. Az ország kifosztása,	1941. december 7. Pearl Harbor bombázása, 1941 a harmadik zsidótörvény, 1943. január vereség a Donnál, 1943. február a sztálingrádi csata	A határon kívül rekedt magyarság második világháború végi tragédiáinak bemutatása különböző források alapján. Magyarország

	<p>szovjet deportálások és tömeges erőszak. A határon túli magyarok jogfosztása, megtorlások (délvidéki vérengzés, kárpátaljai deportálás, felvidéki jogfosztás).</p>	<p>vége, <u>1944. március 19. Magyarország német megszállása</u>, 1944. június 6. partraszállás Normandiában, 1944. október 15. a kiugrási kísérlet, <u>1945. április a háború vége Magyarországon</u>, 1945. május 9. az európai háború vége, 1945. augusztus 6. atomtámadás Hirosima ellen.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Sztálingrád</u>, <u>Normandia</u>, Pearl Harbor, <u>Hirosima</u>, Észak-Erdély, <u>Don-kanyar</u>, Kamenyec Podolszk Árpád-vonal, <u>Auschwitz</u>, Újvidék, Drezda, Szolyva.</p>	<p>világháborúbeli sorsának, szerepének és mozgásterének bemutatása, valamint összehasonlítása más közép-európai országokéval.</p>
--	---	--	--

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A nagyhatalmak (Németország, Szovjetunió, Nagy-Britannia, Franciaország) világháború kitörésében játszott szerepének megvitatása.
- Beszámoló készítése az európai és/vagy csendes-óceáni hadszínterek egyik jelentős csatájáról.
- A korszakkal kapcsolatos filmek / filmrészletek megtekintése és értelmezése.
- A magyar honvédség háborús részvétele főbb helyszíneinek nyomon követése térképen.
- Családi történetek, fényképek, tárgyak gyűjtése feldolgozása, bemutatása a második világháborúból.

- Híres magyar tudósok, művészek életművének bemutatása, akik származásuk vagy politikai nézeteik miatt emigrációba kényszerültek.
- Kiselőadás készítése a budapesti gettó életéről visszaemlékezések alapján.
- Második világháborús emlékművek, emlékhelyek, sírok felkeresése a lakóhelyen és környékén.
- A Holokauszt Emlékközpont meglátogatása.
- A felelősség és embermentés kérdéseinek megbeszélése.
- A Malenkij Robot Múzeum meglátogatása.
- Beszámoló készítése a határon túli magyarság körében folytatott etnikai tisztogatásokról források alapján.

8. témakör: A két világrendszer szembenállása

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK (ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK)			
(JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 ÓRA)			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A kétpólusú világ kialakulása</i>	<p>Az ENSZ megalapítása.</p> <p>A párizsi béke.</p> <p>Kitelepítések és lakosságcserek a háború után.</p> <p>A szovjet-amerikai szembenállás és a két érdekszféra kialakulása.</p> <p>A két világrend jellemzői.</p> <p>A két Németország.</p>	<p><i>Fogalmak:</i> <u>Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ)</u>, kitelepítés, <u>hidegháború</u>, <u>vasfüggöny</u>, <u>szuperhatalom</u>, <u>Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa (KGST)</u>, <u>Észak-atlanti Szerződés Szervezete (NATO)</u>, <u>Varsói Szerződés</u>, kétpólusú világ, <u>a berlini fal</u>.</p>	<p>A második világháború után kialakult világrend áttekintése.</p> <p>A gyarmati rendszer felbomlása főbb állomásainak felidézése.</p> <p>A két német állam létrejötte folyamatának és következményeinek bemutatása.</p>
<i>A hidegháború</i>	<p>A szuperhatalmak versengése:</p> <p>fegyverkezés,</p> <p>úrprogram,</p> <p>propaganda.</p>	<p><i>Személyek:</i> Kliment J. Vorosilov, Harry S. Truman, <u>Nyikita Sz. Hruscsov</u>, <u>John F. Kennedy</u>, <u>Mahátma</u></p>	<p>Az arab-izraeli konfliktus főbb okainak és jellemzőinek feltárása.</p>

	A szembenállás és enyhülés hullámai. Hidegháborús konfliktusok (Korea, Suez, Kuba, Vietnam, Afganisztán).	<u>Gandhi, Mao Ce-tung.</u> <i>Kronológia:</i> 1945 az ENSZ létrejötte, <u>1947 a párizsi béke,</u> a <u>hidegháború kezdete</u> , India függetlenné válása, 1948 Izrael Állam megalapítása, 1949 az NSZK és az NDK megalakulása, kommunista fordulat Kínában, 1955 a Varsói Szerződés létrehozása.	A nyugati és a keleti blokk gazdasági, társadalmi és politikai rendszerének összehasonlítása.
<i>A gyarmatok felszabadulása</i>	India függetlenné válása. Kommunista fordulat Kínában. A gyarmatbirodalmak felbomlása. Izrael megalapítása.	<i>Topográfia:</i> <u>Berlin,</u> <u>Németországi Szövetségi Köztársaság (NSZK),</u> <u>Német Demokratikus Köztársaság (NDK),</u> Közel-Kelet, Izrael <u>Észak- és Dél-Korea,</u> Vietnam, <u>Kuba,</u> Afganisztán.	

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Beszélgetés a kollektív bűnösség elvéről.
- A kitelepítések irányainak és létszámának grafikus ábrázolása.
- Információk gyűjtése a főbb hidegháborús konfliktusokról (Korea, Suez, Kuba, Vietnam).
- Beszámoló készítése a Mao Ce-tung-i diktatúra jellemzőiről (pl. „nagy ugrás”, kulturális forradalom).
- Képek, idézetek gyűjtése Mahátma Gandhi életútjáról.

D . 1 2 . É V F O L Y A M

Alapóraszám: 84 óra (76+8)

Heti óraszám: 3

Az évfolyamon két téma mélységelvű feldolgozása előírás, összesen 8 órában, melynek legalább 70%-a a magyar történelemhez kapcsolódik.

1. témakör: Háborútól forradalomig

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK (ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK)			
(JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 ÓRA)			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Az átmenet évei Magyarországon</i>	A háború utáni újrakezdés: a kommunisták térnyerése és az újjáépítés. A történelmi berendezkedés felszámolása: földosztás, népbíróságok, köztársaság. A korlátozott többpártrendszer: választások 1945, 1947.	<i>Fogalmak:</i> népbíróság, háborús bűnös, földosztás, <u>államosítás</u> , forint, Magyar Kommunista Párt, Független Kisgazdapárt, szalámitaktika, Magyar Dolgozók Pártja, népköztársaság, pártállam, internálás, <u>Államvédelmi Hatóság (ÁVH)</u> , tanácsrendszer, beszolgáltatás, aranycsapat.	Magyarország szovjetizálása főbb jellemzőinek bemutatása. A korlátozott magyar parlamentarizmus és az egypárti diktatúra összehasonlítása. A demokrácia felszámolása során alkalmazott eszközök azonosítása konkrét példákkal alátámasztva. Annak felismerése, hogy Magyarország szovjet megszállása miként határozta meg az ország sorsát. A kommunista diktatúra sajátosságainak bemutatása a Rákosi-rendszer példáján. A diktatúra kulturális jellemzőinek felismerése képeken, művészeti alkotásokon. A társadalom fölött gyakorolt totális kontroll eszközeinek azonosítása különböző
<i>A szovjetizálás Magyarországon</i>	Az egypárti diktatúra kiépítése. Államosítás és kollektivizálás. Konceptuós perek, egyházüldözés. A keleti blokk.	<i>Személyek:</i> Tildy Zoltán, <u>Kovács Béla</u> , <u>Mindszenty József</u> , <u>Rákosi Mátyás</u> , Rajk László, Sulyok Dezső, Slachta Margit. <i>Kronológia:</i> <u>1945 szovjet megszállás, választás Magyarországon</u> , földosztás, 1947 kékcédulás választások, 1948 MDP megalakulása, <u>1948–1956 a Rákosi-diktatúra</u> , 1949 kommunista	Az ország sorsát. A kommunista diktatúra sajátosságainak bemutatása a Rákosi-rendszer példáján. A diktatúra kulturális jellemzőinek felismerése képeken, művészeti alkotásokon. A társadalom fölött gyakorolt totális kontroll eszközeinek azonosítása különböző
<i>A Rákosi-diktatúra</i>	Az erőltetett iparosítás. A pártállam. A terror. A diktatúra hatása a mindennapi életre.	<u>1948–1956 a Rákosi-diktatúra</u> , 1949 kommunista	A diktatúra kulturális jellemzőinek felismerése képeken, művészeti alkotásokon. A társadalom fölött gyakorolt totális kontroll eszközeinek azonosítása különböző

		alkotmány. <i>Topográfia:</i> Sztálinváros (Dunaújváros), Recsk Hortobágy.	források segítségével.
--	--	---	------------------------

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Választási plakátok gyűjtése és értelmezése.
- A kékcédulás választások feldolgozása adatsorok és a választási törvény értelmezésével.
- Beszélgetés az átmeneti időszak demokratikus jellegéről.
- Internetes gyűjtés a Rákosi-időszak vicceiből és karikatúráiból – a mögöttük kirajzolódó korkép értékelése.
- Családi történetek, fényképek, tárgyak gyűjtése feldolgozása, bemutatása a Rákosi időszakból.
- Egy kiemelkedő koncepció per (pl. Mindszenty-per) feldolgozása.
- A Terror Háza Múzeum meglátogatása.
- Tanulmányi kirándulás a Recski Nemzeti Emlékparkba.
- Beszámoló készítése a diktatúra prominens szereplőiről, felelőseiről (pl. Rákosi Mátyás, Gerő Ernő, Péter Gábor, Rajk László).
- Kommunista propaganda plakátok gyűjtése és értelmezése.
- A korszakkal kapcsolatos filmek / filmrészletek megtekintése és értelmezése.
- Beszámoló készítése a korabeli magyar sporteredményekről.

2. témakör: Az 1956-os forradalom és szabadságharc

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK (ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK)			
(JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 ÓRA)			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A forradalom</i>	A forradalom okai és közvetlen előzményei. A forradalom céljai. Békés tüntetésből fegyveres felkelés – október 23. A nemzet forradalma	<i>Fogalmak:</i> <u>MEFESZ</u> , <u>pesti srácok</u> , <u>Molotov-koktél</u> , munkástanács, sortüzek.	Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc okainak és főbb fordulópontjainak bemutatása. 1956

	(Forradalmi Bizottságok, Munkástanácsok, nemzeti összefogás).	<i>Személyek:</i> Gerő Ernő, Maléter Pál, <u>Nagy Imre</u> , Iván Kovács László, Pongrácz Gergely, <u>Kádár János</u> .	szimbólumainak értelmezése. Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc nemzetközi összefüggéseinek bemutatása. A forradalom és szabadságharc értékelése.
<i>A nemzet szabadságharca</i>	Szabadságharc a fővárosban és vidéken. A fegyveres ellenállás hősei. Út a győzelemig és a kormánypolitika változásai. A szabadságharc nemzetközi háttere és visszhangja a nagyvilágban. Szovjet intervenció: a szabadságharc utóvédharcai és leverése.	<i>Kronológia:</i> <u>1956. október 23. a forradalom kitörése</u> , 1956. október 25. a Kossuth téri sortűz, <u>1956. november 4. a szovjet támadás</u> . <i>Topográfia:</i> Kossuth tér és <u>Corvin köz</u> (Budapest), <u>Mosonmagyaróvár</u> , Salgótarján.	

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Korabeli dokumentumok elemzése.
- A forradalommal és szabadságharccal kapcsolatos archív- és játékfilmek/filmrészletek megtekintése és értelmezése.
- Az 1956-os forradalom külpolitikai hátterének vizsgálata.
- Információk gyűjtése a forradalom és szabadságharc kiemelkedő hőseiről és mártírjairól.
- A Terror Háza Múzeum meglátogatása.

3. témakör: A kádári diktatúra

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK - ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK			
(JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 ÓRA)			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Javasolt tevékenységek
<i>A pártállami</i>	A megtorlások időszaka,	<i>Fogalmak:</i> <u>Magyar</u>	A megtorlás

<p><i>diktatúra és működése</i></p>	<p>formái és áldozatai. A pártállam és szervezetei. Az erőszakos téészesítés – a mezőgazdaság szocialista átszervezése. Hamis társadalmi béke – a kádári alku. Az elnyomás változó formái.</p>	<p><u>Szocialista Munkáspárt (MSZMP), munkásórség, Kommunista Ifjúsági Szövetség (KISZ), úttörő, termelőségvetkeze t, háztáji, III/III. ügyosztály,</u></p>	<p>mértékének és jellegének vizsgálata. A „kádári alku” fogalmának értelmezése. Az elnyomás formáinak bemutatása a Kádár-rendszer időszakában. A téészesítés eszközeinek</p>
<p><i>Gazdaság, társadalom, életmód</i></p>	<p>A tervgazdaság és a KGST. A gazdasági reform és a második gazdaság. A „gulyáskommunizmus”. Népesedési folyamatok. Kultúrpolitika, korlátozott nyilvánosság.</p>	<p><u>tervgazdaság, új gazdasági mechanizmus, hiánygazdaság, maszek, gulyáskommunizmus, „három T”.</u> <i>Kronológia: 1956–1989 a Kádár-rendszer, 1958 Nagy Imre és társainak kivégzése, 1968 az új gazdasági mechanizmus bevezetése.</i></p>	<p>összehasonlítása a Rákosi-diktatúra időszakával. A gazdaság, társadalom és életmód főbb jellemzőinek bemutatása a Kádár-rendszer idején. A kultúrpolitika jellemzőinek értelmezése, módszereinek bemutatása.</p>

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Információk gyűjtése a kultúrpolitika jellemzőiről, módszereiről.
- Internetes gyűjtés a kádári időszak vicceiből. A mögöttük kirajzolódó korkép értékelése.
- Családi történetek, fényképek, tárgyak gyűjtése, feldolgozása, bemutatása a kádári diktatúra időszakából.

4. témakör: A kétpólusú világ és felbomlása

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK (ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK)			
(JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 ÓRA)			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A Nyugat a 20. század második felében</i>	A Nyugat gazdasági eredményei és a jóléti állam. Emancipáció, szekularizáció, individualizáció. Az 1968-as mozgalmak és a popkultúra.	<i>Fogalmak:</i> <u>jóléti állam</u> , prágai tavasz, Szolidaritás. <i>Személyek:</i> Nicolae Ceaușescu, <u>Mihail Sz. Gorbacsov</u> , Lech Wałęsa, VI. Pál, <u>II. János Pál</u> , <u>Ronald Reagan</u> , Helmut Kohl. <i>Kronológia:</i> 1975 a helsinki értekezlet, 1989 a berlini fal lebontása, rendszerváltoztatás Közép-Európában, 1991 a Szovjetunió felbomlása, 1991–95 a délszláv háború. <i>Topográfia:</i> <u>Szlovákia</u> ,	A fogyasztói társadalom és a jóléti állam jellemzőinek és problémáinak felidézése. A társadalom, a demográfia és az életmód jellegzetességeinek bemutatása a nyugati világban. A tömegkultúra jelenségeinek bemutatása konkrét példák alapján. A kétpólusú világ megszűnéséhez vezető okok felidézése. A közép-európai ellenzéki mozgalmak jelentőségének bemutatása. A délszláv háború okainak feltárása. A közép-európai régió államai változásának nyomon követése térképen.
<i>A szocializmus válsága és megrendülése</i>	Az olajválság és hatásai a tőkés, illetve szocialista országokra. A kis hidegháború. A katonai egyensúly felborulása: a Szovjetunió gazdasági kimerülése. Az ellenzék megszerveződése a szocialista országokban.	<u>Gorbacsov</u> , Lech Wałęsa, VI. Pál, <u>II. János Pál</u> , <u>Ronald Reagan</u> , Helmut Kohl. <i>Kronológia:</i> 1975 a helsinki értekezlet, 1989 a berlini fal lebontása, rendszerváltoztatás Közép-Európában, 1991 a Szovjetunió felbomlása, 1991–95 a délszláv háború. <i>Topográfia:</i> <u>Szlovákia</u> ,	A társadalom, a demográfia és az életmód jellegzetességeinek bemutatása a nyugati világban. A tömegkultúra jelenségeinek bemutatása konkrét példák alapján. A kétpólusú világ megszűnéséhez vezető okok felidézése. A közép-európai ellenzéki mozgalmak jelentőségének bemutatása. A délszláv háború okainak feltárása. A közép-európai régió államai változásának nyomon követése térképen.
<i>A kétpólusú világ megszűnése</i>	Németország újraegyesítése – a magyar szerepvállalás. A Szovjetunió felbomlása. A kommunista diktatúrák bukása Közép-Európában. Jugoszlávia	<u>Gorbacsov</u> , Lech Wałęsa, VI. Pál, <u>II. János Pál</u> , <u>Ronald Reagan</u> , Helmut Kohl. <i>Kronológia:</i> 1975 a helsinki értekezlet, 1989 a berlini fal lebontása, rendszerváltoztatás Közép-Európában, 1991 a Szovjetunió felbomlása, 1991–95 a délszláv háború. <i>Topográfia:</i> <u>Szlovákia</u> ,	A társadalom, a demográfia és az életmód jellegzetességeinek bemutatása a nyugati világban. A tömegkultúra jelenségeinek bemutatása konkrét példák alapján. A kétpólusú világ megszűnéséhez vezető okok felidézése. A közép-európai ellenzéki mozgalmak jelentőségének bemutatása. A délszláv háború okainak feltárása. A közép-európai régió államai változásának nyomon követése térképen.

	felbomlása, a délszláv háború.	<u>Ukrajna.</u>	
--	--------------------------------	-----------------	--

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Esszé készítése Mindennapi élet a vasfüggöny két oldalán címmel.
- Tények és képek gyűjtése 1968 eseményeiből a nyugati és keleti tömbből. Párhuzamosságok keresése.

5. témakör: A rendszerváltoztatás folyamata

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK (ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK)			
(JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 ÓRA)			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A Kádár-rendszer végnapjai</i>	<p>Az adósságválság kialakulása és következményei.</p> <p>Az állampárt válsága: reformkommunisták és a keményvonalasok.</p> <p>Az ellenzék megszerveződése</p> <p>Az 1989-es év főbb politikai eseményei, a tárgyalásos forradalom; alkotmánymódosítás.</p> <p>A harmadik Magyar Köztársaság kikiáltása.</p>	<p><i>Fogalmak:</i></p> <p>adósságspirál,</p> <p>Magyar Demokrata Fórum (MDF), Szabad Demokraták Szövetsége (SZDSZ), Magyar Szocialista Párt (MSZP), Fiatal Demokraták Szövetsége (Fidesz), Kereszténydemokraták a Néppárt (KDNP), Nemzeti Kerekasztal,</p>	<p>A szocializmus válságának elemzése (külső és belső tényezők feltárása) Magyarországon.</p> <p>A magyarországi rendszerváltoztatás főbb állomásainak felidézése.</p> <p>A gazdasági rendszerváltoztatás legfontosabb kérdéseinek áttekintése és értékelése.</p>
<i>A rendszerváltoztatás</i>	<p>Az új pártok – különböző ideológiák.</p> <p>Az 1990. évi parlamenti és önkormányzati választás.</p> <p>Az Antall-kormány megalakulása.</p>	<p><u>rendszerváltoztatás,</u></p> <p><u>visegrádi együttműködés,</u></p> <p><u>privatizáció,</u></p> <p>kárpótlás, jogállam, Alkotmánybíróság, sarkalatos törvények, népszavazás.</p>	<p>A gazdaság és a társadalom átalakulása főbb tendenciáinak megfigyelése grafikonok és adatsorok alapján.</p>

	A rendszerváltoztatás ellentmondásai: alkuk és kompromisszumok (az elmaradt elszámoltatás).	<i>Személyek:</i> Pozsgay Imre, Németh Miklós, <u>Horn Gyula</u> , <u>Antall József</u> , <u>Göncz Árpád</u> , <u>Orbán Viktor</u> .	A kádári diktatúra és az új demokratikus rendszer összehasonlítása.
<i>A piacgazdaság kiépülése</i>	A privatizáció – vesztesek és nyertesek. A piacgazdaság kiépítése – a külföldi tőke szerepe. A külkereskedelem átalakulása. Gazdasági szerkezetváltás.	<i>Kronológia:</i> 1987 a lakiteleki találkozó, 1989–1990 a rendszerváltoztatás, <u>1990 az első szabad választások</u> , 1991 a szovjet csapatok kivonulása Magyarországról.	

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A rendszerváltó pártok plakátjainak és jelszavainak elemzése.
- Kronológia készítése a rendszerváltoztatás legfontosabb történéseiről.
- Magyarország államberendezkedésének nyomon kísérése a 20. század folyamán.
- Interjú készítése egy családtaggal, ismerőssel a rendszerváltoztatás időszakáról.

6. témakör: A világ a 21. században

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK (ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK)			
(JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 ÓRA)			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Az átalakuló világ</i>	A világgazdaság hagyományos centrumai: az Amerikai Egyesült Államok és szövetségesei. A világpolitika és	<i>Fogalmak:</i> modern kori <u>migráció</u> , <u>multikulturalizmus</u> , párhuzamos társadalom, <u>népességrobbanás</u> .	A világgazdaság résztvevőinek elhelyezése a globális térben. A transznacionális vállalatok működésének bemutatása konkrét példák alapján. A globalizáció előnyeinek és hátrányainak, valamint

	világgazdaság új súlypontjai: Oroszország, Kína. Óriásvállalatok a globális térben.	iszlamizmus, <u>terrorizmus</u> , <u>globalizáció</u> .	kockázatainak összevetése. A többpólusú világ főbb jellemzőinek felidézése. A népességrobbanás és népességfogyás problémáinak áttekintése. A migráció okainak feltárása (a gazdasági bevándorlás és a menekültkérdés esetében). Válsággócok azonosítása térkép segítségével (pl. Közel-Kelet, Ukrajna).
<i>A globális világ</i>	Demográfiai változások, népmozgások. Az iszlamizmus térhódítása. A kereszténység helyzete a globalizálódó világban. Válsággócok, helyi konfliktusok és terrorizmus. Globalizáció és kultúra. A hagyományos és új identitások – értékek és értékválság. Demokratikus közbeszéd és politikai korrektség.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Vita a globalizáció előnyeiről és hátrányairól.
- A globalizációval kapcsolatos napi hírek gyűjtése és elemzése.

7. témakör: Magyarország a 21. században

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK (ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK)			
(JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 ÓRA)			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A demokrácia működése Magyarországon</i>	Az Alaptörvény. A hatalmi ágak és intézményeik, önkormányzati rendszer. A választási rendszer.	<i>Fogalmak:</i> közvetett és közvetlen demokrácia, <u>integráció, euró, Európai Unió.</u>	Az Alaptörvény fontosabb pontjainak felidézése. A rendszerváltoztatás óta eltelt időszak főbb eseményeinek
<i>A magyar bel- és külpolitika főbb jellemzői</i>	A rendszerváltoztatás óta eltelt időszak főbb fordulópontjai. Magyarország a NATO-ban. Közép-európai együttműködés: a visegrádi négyek.	Európai Tanács, Európai Unió Tanácsa, Európai Parlament, Európai Bizottság, schengeni egyezmény.	azonosítása különböző források alapján. A rendszerváltoztatás óta parlamentbe jutott fontosabb pártok politikai profiljának és céljainak áttekintése. Magyarország nyugati integrációjának
<i>Magyarország és az Európai Unió</i>	Az európai integráció főbb állomásai: mélyítés és bővítés. Az Európai Unió főbb szervei és működésük. Magyarország csatlakozásának folyamata. Az együttműködés eredményei és nehézségei. Nemzetek Európája	<i>Személyek:</i> Magyarország miniszterelnökei a rendszerváltoztatás óta (a legalább négy évig hivatalban lévő kormányfők). <i>Kronológia: 1957 a római</i>	bemutatása a NATO és az Európai Unió működésének ismeretében. Eltérő álláspontok bemutatása az Európai Unió működésének értékeléséről és jövőjéről. Érvelés a közép-európai együttműködés mellett.

	vagy föderatív Európa?	<u>szerződés, 1992 a maastrichti szerződés, 1999 Magyarország belép a NATO-ba, 2004 Magyarország belép az Európai Unióba, 2012 az Alaptörvény bevezetése.</u> <i>Topográfia:</i> <u>Brüsszel.</u>	
--	------------------------	---	--

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A magyar alkotmányozás, alkotmányjellegű törvények (pl. Aranybulla, Tripartitum / Corpus Juris Hungarici, Pragmatica Sanctio, áprilisi törvények) nyomon követése különböző nyomtatott és internetes források segítségével.
- Vita az Európai Unió szerepéről életünkben.

8. témakör: A magyarság és a magyarországi nemzetiségek a 20-21. században

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK (ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK)			
(JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 ÓRA)			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A határon túli magyarok</i>	<p>A politikai rendszerek változásai és hatásaik a magyar kisebbség helyzetére.</p> <p>Demográfiai jellemzők és folyamatok.</p> <p>Az asszimilációs politika megnyilvánulásai.</p> <p>Autonómia és kisebbségi jogok kérdése.</p> <p>Anyanyelvű oktatás és</p>	<p><i>Fogalmak:</i></p> <p><u>kitelepítés</u>, Beneš-dekrétum, lakosságcsere, falurombolás, kettős állampolgárság, diszkrimináció.</p> <p><i>Személyek:</i></p> <p><u>Esterházy János</u>,</p>	<p>A határon túli magyar nemzeti közösségek küzdelmeinek áttekintése</p> <p>Trianontól napjainkig.</p> <p>A kisebbségben élő magyarság egy kiemelkedő</p>

	kultúra. Magyarok a nagyvilágban – a szóránymagarság.	<u>Márton Áron</u> , Tökés László.	személyiségének bemutatása. A magyarországi németek
<i>A magyarországi nemzetiségek, a magyarországi cigányság</i>	A politikai rendszerek változásai és hatásaik a nemzetiségek helyzetére. A cigányok/romák 20–21. századi története. Demográfiai jellemzők és folyamatok. Kulturális autonómia és kisebbségi jogok a mai Magyarországon. Anyanyelvű oktatás és kultúra.	<i>Kronológia: 1944–1945 magyarellenes atrocitások</i> , 1990 fekete március. <i>Topográfia: Csúrog, Jarek, Duna-delta, Marosvásárhely, Székelyföld.</i>	kitelepítésének felidézése források alapján. A magyarországi romák helyzetének, problémáinak bemutatása napjainkban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Népszámlálási adatok, statisztikai adatsorok segítségével a határon túli magarság létszámadatainak a nyomon követése 1920-tól a közelmúltig, következtetések levonása az adatokból.
- Információk gyűjtése a magyar kisebbségek önszerveződésének, érdekvédelmének intézményeiről a 21. században.

9. témakör: Ismétlés, felkészülés az érettségire

Javasolt óraszám: 22

IX. TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

A továbbhaladás feltételeit az osztályozó vizsgák tematikája tartalmazza.